

PREBAVILA

1. **ŽELODEC** leži takoj pod *trebušno prepono*, torej zelo visoko v trebušni votlini. Delno je zavarovan z rebro kletko. Je kljukasto zavito in je najširši del prebavne cevi. Oblikovan z dvema krivinama; dve krožni mišici. Naloge: začasno shranjevanje hrane, mehanska in kemijska prebava (želodčni sok)...
2. Prazen želodec ima prostornino od 50-100ml, med prehranjevanjem pa se lahko napolni 2-4 litre. Desno od želodca so *jetra*, levo *vranica*, spodaj *črevo*, za želodcem pa je *trebušna slinavka*.
3. Steno želodca sestavljajo štiri plasti. Celotna notranjost je obložena s plastjo nagubane *želodčne sluznice*. Tej sledi navzven *podsluznica* (To je plast rahlega tkiva, ki povezuje sluznico s tretjo, mišično plastjo). Povsem zunaj je membrana, ki prekriva zunanjo površino želodca. Vrste žleznih celic: -parietalne celice (izločajo HCl; -glavne celice (izločajo predstopnjo prebavnih encimov – pepsinogen)
Vse te celice izločajo na dan približno 2-3 litre prebavnega (želodčnega) soka.
4. Vrste mišičnih podplast:
5. **Želodčni sok** je prebavni sok v želodcu, v katerem je sluz, encimi (glavni je pepsin), solna kislina ter voda. Je glavni dejavnik pri razgrajevanju hrane.
6. **Ulkus oz. čir na želodcu** najpogosteje nastane zaradi neuravnoveženega izločanja prebavnega soku. Nastane torej, ko se izloča preveč kisline in nastanejo razjede. Le te nato razžrejo sluznico požiralnika, želodca ali dvanajstnika. Verjetno nastane zaradi pomanjkanja sluzi.
7. Izločanje prebavnih sokov urejata živčni in hormonalni sistem; izločanje sline pa je skoraj v celoti pod nadzorom živčevja.
8. Pri delovanju **preprostega refleksa** ne sodelujejo višja središča. Sprožijo ga mehanski in kemični dražljaji v ustih. Vzburjenje potuje po čutilnih živcih do osrednjega živčevja, tam pa se po obdelavi podatkov preklopi na gibalne živce, ki vodijo do žlez.
Pogojni refleksi pa niso tako neposredni in vključujejo precej več živčnih celic in preklpov; v reakcijo so vključena tudi višja možganska središča.
9. **Živčni impulzi** vplivajo na proizvodnjo želodčnega soka v želodčni sluznici, delujejo na celice, ki začnejo izločati hormon gastrin.
10. Odseki **tankega črevesa**: dvanajstnik (duodenum), tešče črevo (jejunum) in vito črevo (ileum). Tanko črevo je dolgo 6m.
11. V tankem črevesu poteka glavna prebava v alkalnem okolju; tu poteka glavna asorpcija prebavljenih snovi.
12. **Dvanajstnik** se nahaja med želodcem in teščim črevesom. Ima obliko črke C in je dolg približno 20-25cm.
13. V dvanajstnik se izlivajo prebavni sokovi trebušne slinavke in jeter. Ti so kisli (pH).
14. Žolč izločajo **jetra**. Shranjen je v žolčniku.

15. **Žolč** vsebuje holesterol, fosfolipide, različne žolčne soli in barvila. S temi sestavinami uspešno razprši (emulgira) večje delce maščobe.

16. Trebušna slinavka izloča (...)

17. **Asorpcijo** tankega črevesja za več kot trikrat povečajo krožne gube, ki se nahajajo na notranji površini črevesa; za več kot desetkrat pa črevesne resice...

18. Večina asorpcije se vrši v teščem in vitem črevesu (druga tretjina tankega črevesa). Na dan se iztrebi 100ml nerabnih snovi (iztrebkov), skozi prebavno cev pa gre vsak dan približno 11 litrov tekoče kaše.

20.

21.

22. Največja prebavna žleza so **jetra** (1,5 kg). Presnavljajo ogljikove hidrate in lipide, shranjujejo minerale in vitamine, sintetizirajo in odstranjujejo snovi, razstrupljajo, tvorijo toploto, shranjujejo škodljive snovi.

23. Jetra se nahajajo v zgornji desni polovici trebušne votline; so skoraj docela skrita pod rebri.

24.

25. **Žolč** je grenek zelenkast izloček jetrnih celic iz vode, žolčnih kislin, žolčnih barvil ter sluzi; omogoča razbitje maščob v majhne kapljice.

26.

27. **TREBUŠNA SLINAVKA (Pankreas)** leži počez v trebušni votlini za želodcem in delno tik pod njim. Njena naloga je izločanje prebavnih encimov v dvanajstnik in hormonov, sodeluje pa tudi pri uravnavanju sladkorja v telesu.

28. Kepice žleznih celic v trebušni slinavki imenujemo žlezni mešički. V njih se nahajajo celice, ki tvorijo encime.

29. **Ciroza oz. jetrna odpoved:** Zaradi pretiranega pitja alkohola se začnejo v jetrih kopičiti maščobe. Bolezen lahko napreduje v cirozo. Propadati začne aktivno jedro tkivo, razvijejo se obsežni snopi neaktivnega vezivnega tkiva, ki ločujejo preostale jetrne celice, ki se nato namnožijo in zberejo v otočkih (ti so slabo prekravljene – njihova funkcija zato slabša), jetra pa dokončno propadejo.

Hepatitis oz. vnetje jeter: povzročajo ga okužba z virusom A,B,C ali pa nastane zaradi pomanjkljivega lastnega imunskega sistema, ki napade jetrne celice. Hepatitis A (kužni hepatitis) se prenaša z okuženo pitno vodo ali hrano – na splošno je znak nehygijskih pogojev (navadno se nahaja v iztrebkih okuženih ljudi). Hepatitis B (serumski hepatitis) se prenaša z okuženo krvjo, injekcijsko iglo ali spolnim odnosom. (podobno tudi hepatitis C). Zavarujemo se lahko s cepljenjem.

Žolčni kamni lahko nastanejo v žolču zaradi porušenega ravnotežja v kemični sestavi. Vsebujejo nekaj holesterola in kalcijevih soli.

O **zlatenici** govorimo, ko žolčni kamni zaprejo izvodilo žolčevoda in se žolčna barvila pojavijo v krvi. Bolnik dobi značilno rumenkasto barvo.

30. V **debelem črevesju** se prebava črevesne votline preneha. Sluznica tukaj izloča sluz, ki maže iztrebke in jim lajša prehod. Njegova naloga je torej pretvoriti kašasto tekočino, ki pride iz tankega črevesa, v iztrebke.

31. Debelo črevo je dolgo približno 1,5 m. Njegovi deli so slepo črevo, debelo črevo in slepič.